

KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ)

Beslissing inzake de klacht van

(vertegenwoordiger)

over

de stichting Koraal.

DE PROCEDURE

(Vertegenwoordiger) heeft een klacht ingediend bij Koraal. De klacht heeft betrekking op zorg die (locatie), verleent aan (cliënt). (Cliënt) is de minderjarige dochter van (vertegenwoordiger). Koraal heeft de klacht ter behandeling doorgestuurd aan de KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg (hierna kortheidshalve aangeduid als de commissie).

De voorzitter van de commissie heeft geconstateerd dat de klacht in principe in behandeling kan worden genomen, voor zover deze betrekking heeft op de toepassing van fixatie van (cliënt), mits (vertegenwoordiger) haar klacht op dit punt concretiseert en aanvullende gegevens aan de commissie verstrekt. De commissie heeft deze gegevens op 12 juli 2020 van (vertegenwoordiger) ontvangen, waarna de voorzitter heeft besloten de klacht in behandeling te nemen. De commissie heeft Koraal gelegenheid gegeven op de klacht te reageren. De reactie van Koraal ontving de commissie op 21 juli 2020. Op 24 juli 2020 heeft de commissie een online zitting gehouden ter bespreking van de klacht. Aan de online zitting namen deel: (vertegenwoordiger), (regiodirecteur), (teamleider) en (regiebehandelaar / zorgverantwoordelijke).

BEVOEGDHEID EN ONTVANKELIJKHEID

De commissie beoordeelt allereerst of de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten (hierna kortheidshalve aangeduid als Wzd) in dit geval van toepassing is. Koraal heeft bij de klacht een verklaring van een psychiater gevoegd, waaruit blijkt dat (cliënt) cliënt is in de zin van de Wet zorg en dwang. Koraal is, blijkens haar registratie in het zogeheten locatieregister, zorgaanbieder in de zin van de Wzd. De KCOZ constateert op basis hiervan dat de Wzd van toepassing is.

De klacht heeft betrekking op de toepassing van zorg in onvoorziene situaties, als bedoeld in artikel 15 (artikel 55, lid 1, onderdeel d Wzd).

De commissie constateert dat zij bevoegd is klachten over dit onderwerp te beoordelen en dat de klacht ontvankelijk is, voor zover deze betrekking heeft op toepassing van fixatie na inwerkingtreding van de Wzd, dus na 1 januari 2020.

BEVINDINGEN

(Cliënt) is 15 jaar. Sinds 2018 is zij in zorg bij (locatie). Momenteel woont zij in een intensieve behandelgroep. (Cliënt) is meerdere keren gefixeerd met toepassing van zogeheten DDG-technieken (DDG is de afkorting van dreigend destructief gedrag). Dit houdt in de regel in dat (cliënt) door groepsleiders op de grond wordt gelegd en enige tijd wordt vastgehouden tot zij is gekalmeerd.

De toepassing van fixatie is niet opgenomen in het zorgplan dat voor (cliënt) is opgesteld. Tot 1 januari 2020 werden de fixaties gezien als middelen of maatregelen die op basis van artikel 39 Bopz in noodsituaties konden worden toegepast.

Voor de toepassing van fixatie wordt achteraf toestemming gevraagd van (vertegenwoordiger) in haar hoedanigheid van wettelijk vertegenwoordiger van (cliënt). Sinds september 2019 verleent (vertegenwoordiger) geen toestemming meer voor de fixaties. Nadien is (cliënt) in 2019 nog 17 keer gefixeerd. In 2020 is (cliënt) tot nu toe, volgens opgave van (vertegenwoordiger), 27 keer gefixeerd.

Fixaties worden binnen Koraal intern gemeld, hiervoor kunnen twee formulieren worden gebruikt: een formulier voor MofM-nood of een formulier OoZ (OoZ is de afkorting van onvoorziene onvrijwillige zorg). Koraal heeft 17 MofM meldingen uit 2019 en 10 MofM meldingen uit 2020 aan de commissie overgelegd, alsmede 16 meldingen OoZ uit 2020. De meldingen voorzien onder meer in een beschrijving van de aanleiding voor de toepassing van de fixatie, het verloop daarvan en een beschrijving van de evaluatie van de fixatie met de cliënt of diens vertegenwoordiger. Ook moet vermeld worden of de toepassing van fixatie aanleiding is voor bijstelling van het zorgplan.

BEOORDELING

(Vertegenwoordiger) heeft aangegeven dat zij geen toestemming heeft gegeven voor de 44 fixaties van haar dochter die sinds september 2019 hebben plaatsgevonden. De fixaties hebben volgens haar geen positief effect op (cliënt) en worden toegepast uit handelingsverlegenheid.

De commissie constateert dat de Wet zorg en dwang de mogelijkheid biedt om een bepaalde vorm van zorg te verlenen, waaronder ook het toepassen van fixatie wordt verstaan, ondanks dat de cliënt of diens vertegenwoordiger daarmee niet instemt. Het enkele feit dat

(vertegenwoordiger) geen toestemming verleent, impliceert derhalve niet dat de fixatie niet (meer) mag worden toegepast.

Onvrijwillige zorgverlening, dat wil zeggen zorgverlening die plaatsvindt ondanks dat de cliënt of diens vertegenwoordiger zich daartegen verzet, kan op basis van de Wzd plaatsvinden, mits aan strikte eisen is voldaan.

De hoofdregel van de Wzd is dat zorgverlening plaatsvindt op basis van het zorgplan. Indien de cliënt of diens vertegenwoordiger niet instemt met opname van zorg in het zorgplan, voorziet de Wzd in mogelijkheid dit toch te doen, mits verschillende deskundigen daarbij betrokken worden en regelmatig geëvalueerd wordt of voortzetting van de onvrijwillige zorg noodzakelijk is. Hiermee waarborgt de Wzd dat uiterst zorgvuldig te werk wordt gegaan bij de onvrijwillige zorgverlening. Daarnaast biedt de Wzd een mogelijkheid om op basis van een besluit van de zorgverantwoordelijke tijdelijk onvrijwillige zorg te verlenen, buiten het zorgplan om.

Nu vaststaat dat het zorgplan niet voorziet in de toepassing van fixatie, dient de vraag zich aan of (cliënt) gefixeerd kon worden op basis van een besluit van de zorgverantwoordelijke. Deze mogelijkheid bestaat in twee situaties: in noodsituaties die zich voordoen in de periode waarin nog geen zorgplan is vastgesteld en in situaties die bij het opstellen van het zorgplan redelijkerwijs niet voorzien konden worden (artikel 15 Wzd).

De commissie constateert dat deze situaties in dit geval niet aan de orde zijn. Er is immers een zorgplan opgesteld voor (cliënt) en, gelet op de regelmaat waarin (cliënt) in het recente verleden is gefixeerd, is redelijkerwijs voorzienbaar dat zich in de toekomst opnieuw situaties kunnen voordoen waarin fixatie van (cliënt) noodzakelijk kan zijn. De fixaties konden derhalve niet op basis van artikel 15 Wzd plaatsvinden.

De commissie concludeert derhalve dat de fixaties niet overeenkomstig de Wzd zijn uitgevoerd en zal de klacht over toepassing van fixaties in 2020 derhalve gegrond verklaren.

UITSPRAAK

De commissie verklaart de klacht gegrond, vernietigt de beslissingen om fixatie toe te passen in 2020 en geeft Koraal de opdracht om binnen een maand na dagtekening van deze uitspraak alsnog, conform de Wet zorg en dwang, het zorgplan van (cliënt) te heroverwegen en in dit kader te bespreken of, en zo ja, onder welke voorwaarden, (cliënt) gefixeerd kan worden.

Partijen kunnen, binnen zes weken na de dag waarop de commissie deze beslissing aan partijen heeft medegedeeld (dat wil zeggen: binnen zes weken na de dag waarop de commissie (vertegenwoordiger) en Koraal heeft gemeld dat zij deze beslissing kunnen downloaden van het netwerk van de KCOZ), een verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht (zie artikel 56c Wet zorg en dwang).

Deze uitspraak is vastgesteld op 27 juli 2020 door de voorzitter van de KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg, de heer mr. J.A. Heeren, en de leden de heer mr. H.J.M. Steen (plaatsvervangend voorzitter / jurist) en mevrouw drs. L.J.W.M. Muller (lid / gezondheidszorgpsycholoog).

w.g.

mr. J.A. Heeren,
voorzitter

Dit is de geanonimiseerde versie van een uitspraak van de KCOZ. Conform artikel 56b, lid 7 Wzd maakt de KCOZ haar uitspraken openbaar 'in zodanige vorm dat deze niet tot personen herleidbaar zijn, behoudens voor zover het de zorgaanbieder betreft'. De KCOZ maakt haar uitspraken openbaar door deze op de website van de KCOZ te publiceren.